

דף פו.

עין משפט א.

אה"ע סימן קלז סעיף ה

ה. גירש אותה ליום אחד כגון שאמר לה הרי את מגורשת ממני היום ולמחר את אשתי הוי ספק מגורשת לעולם^ה, ואם רוצה לקיימה צריך לקדשה מחדש.

עין משפט ב.

אה"ע סימן קל סעיף ב

ב. כז. נתן לה הגט בינו לבינה ואפי' חתום בעד אחד אינו גט כלל^א. בד"א בכתב יד הסופר, אבל היה כתב ידו וחתם עד אחד ונתנו לה אפי' בינו לבינה, הרי זה גט פסול אבל פוסלה לכהונה כגרושה^ב.

עין משפט ג.

אה"ע סימן קכז סעיף א

א. צריך לכתוב זמן הכתיבה בגט^א, ואם נתגרשה בגט שאין בו זמן לא תנשא אבל אם נישאת לא תצא אפי' אין לה בנים מהשני^ד.

ה. אף דהגמ' בדף פ"ד ע"א פשטה דמגורשת מ"מ בדף פ"ו הגמ' אמרה לאפוקי גמ' זו כיון דפסקא פסקא ולכן הוי ספק מגורשת, אף שהר"ן והרשב"א פסקו דודאי מגורשת הרי"ף השמיטה. והרמב"ם פסק דאינה מגורשת ועיין בהגר"א ס"ק ז'.

א. ממשנה פ"ו ע"א. ובגמ' שם כרב דכתב ידו ועד פסול. ואינו גט בכתב סופר ועד דלא כר"ח בתוס' שם פ"ו. ומשמע דאף אם נישאת תצא, ומיהו בטור סיים דלא תצא, ותמה עליו הב"י וכן הט"ז הוסיף עוד להקשות, והעלה הט"ז דמש"כ הטור שלא תצא קאי על באם ניכר שזה כתב הבעל, ע"ש.

ב. והוא אחד מג' גיטין הפסולין במשנה. ואם נישאת אם תצא מחלוקת הרמב"ם והרא"ש בכל גט מפסול מדרבנן. דגט זה רבנן פסלוה דילמא אתי לאכשורי בכתב סופר ועד דהתם בגט בטל כ"כ רש"י שם.

ג. ממשנה גיטין פ"ו ע"א ודף י"ז ע"א. והזמן בגט תקנת חכמים הוא שלא יחפה על בת אחותו, ואף שאין דנין היום דיני נפשות מ"מ נפ"מ לענין לאסור אותה לבעל, ולענין שלא יהיה שמץ פסול על הבנים. ואם לא נכתב זמן אף שמדאורייתא כשר, מ"מ אינה נאמנת לומר שניתן לה לפני שזינתה לענין שתהיה מותרת לחזור לבעלה שמותרת לו בזינתה אחרי הגט, מכיון שלא נעשה הגט כתיקון חז"ל, ועיין בב"י דאם ניתן הגט בפני עדי מסירה אפי' שלא היה בו זמן כשר, ומ"מ רוב הפוסקים לא כן סוברים והב"ש כתב דלא קימ"ל כן להכשירו בעדי מסירה.

ד. שם בגמ'.

עין משפט ד.ה.

אה"ע סימן קלו סעיף א

א. בעת מסירת הגט לידה צריך שיאמר לה הרי זה גיטך והרי את מגורשת ממני, ואם לא אמר לה כלום הרי זה גט פסול^ה, אבל אם היו עסוקין באותו ענין מהני גם בלי אמירתו. ולכתחילה יוסיף ויאמר גם והרי את מותרת לכל אדם מעכשיו^י.

הגה: ב. נהגו שהבעל כופל הגט ונותנו כולו לתוך ידה^ז. וצריך שהבעל והאשה יבינו מה שאומר לה בעלה בעת שמגרשה בגט ומפרשים להם. וע"י שליח יאמר לה השליח הרי את מגורשת מפלוני בעלך, ואם הוא שליח בי"ד יאמר ושליח בי"ד אני, ואם שליח הבעל הוא שראה גם כתיבת וחתומת הגט יאמר לה גם "וגט זה בפני נכתב ובפני נחתם".

עין משפט ו.

אה"ע סימן קל סעיף ב

ב. כז. נתן לה הגט בינו לבינה ואפי' חתום בעד אחד אינו גט כלל^ח. בד"א בכתב יד הסופר, אבל היה כתב ידו וחתם עד אחד ונתנו לה אפי' בינו לבינה, הרי זה גט פסול אבל פוסלה לכהונה כגרושה^ט.

ה. ממשנה גיטין ע"ח. ודעת הטור שאם לא אמר הרי זה גט הרי זה בטל, וילפינן לה מדכתיב "ושלחה" דבעינן שיאמר לה דברי שילוחין בשעה שמגרשה. אך מהשו"ע שכתב פסול יראה דסובר שזו אסמכתא בעלמא, ומדאורייתא הרי זה גט ורק מדרכנן פסול, ועיין בתוס' דף ע"ח טעם האמירה ועיין ברמב"ם ובב"ש.

ו. עיין ב"י בשם י"א, ואולי הטעם שלא תאמר אח"כ שהיה תנאי, ורק לאחר זמן כשיתקיים התנאי תהיה מגורשת. ונהגו היום לפני שמוסרו לה בפני עדי מסירה אומר לה "הרי זה גיטך, והתקבלי גיטך זה, ובו תהיי מגורשת ממני מעכשיו, והרי את מותרת לכל אדם" ואח"כ נותנו בידה.

ז. וכתב רע"א בתשובה רכ"ב דצריך שלא יצא כלל הגט מידה של האשה ואם יצא הניח בצ"ע אך המנהג בירושלים ובכמה מקומות שלא להקפיד שיהיה כל הגט בידה וכן העלה בשו"ת יביע אומר חלק ה' סי' ט"ו דהקבלה והמעשה הם עמודים גדולים בהוראה ע"ש.

ח. ממשנה פ"ו ע"א. ובגמ' שם כרב דכתב ידו ועד פסול. ואינו גט בכתב סופר ועד דלא כר"ח בתוס' שם פ"ו. ומשמע דאף אם נישאת תצא, ומיהו בטור סיים דלא תצא, ותמה עליו הב"י וכן הט"ז הוסיף עוד להקשות, והעלה הט"ז דמש"כ הטור שלא תצא קאי על באם ניכר שזה כתב הבעל, ע"ש.

ט. והוא אחד מג' גיטין הפסולין במשנה. ואם נישאת אם תצא מחלוקת הרמב"ם והרא"ש בכל גט מפסול מדרכנן. דגט זה רבנן פסולה דילמא אתי לאכשורי בכתב סופר ועד דהתם בגט בטל כ"כ רש"י שם.

דף פו:

עין משפט א.

אה"ע סימן קל סעיף ב

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

אה"ע סימן קעג סעיף ו

ו. יבמה (שהיא ערוה) ליבם, והיה לאחיו בה ספק קדושין או ספק גירושין, ולו אשה אחרת, אותה הצרה חולצת ולא מתייבמת.

עין משפט ג.

אה"ע סימן קכז סעיף א

עין לעיל דף פו. עין משפט ג

אה"ע סימן קנ סעיף א

א. כל גט שבטל מן התורה, אם נתגרשה בו, עדיין היא א"א, ואם נישאת בו תצא והולד ממזר, וצריכה גט משני מדבריהם, ומן הראשון מן התורה^י, ואסורה לשניהם לעולם^ב, וכל י"ג דברים שנוהגים באשה שהלך בעלה למדה^י ונישאת ואח"כ בא בעלה נוהגים בה. וי"א דבעלה הראשון יורשה^ל. אבל אם לא נישאת עדיין לשני אלא נתקדשה, מותרת לבעלה הראשון, וא"צ גט משני.

ב. גט שפסול מדבריהם לא תנשא בו לכתחילה, ואם נישאת בו אפי' לא נבעלה לא תצא, והולד כשר, וכותבין לה גט אחר מהראשון והיא יושבת תחת בעלה השני, ואם א"א לכתוב לה גט שני, אם עמד השני וגירשה הרי זה משובח, ואם יש לו לשני בנים ממנה לא יוציא השני, מפני שמוציא לעז על הבנים.

י. רמב"ם פ"י מגירושין ממשנה דשינה שמו ושמה בדף פ' ע"א. וצריכה גט משני מדבריהם שלא יאמרו א"א יוצאת בלי גט.
כ. ואפילו נבעלה בשגגה, כדי שלא יאמרו החזיר זה גרושתו משנישאת ע"כ אסורה לבעלה, ואם אסורה לבעלה אסורה גם לבעלה. ממשנה שם.
ל. דהא הוא לא עשה שום איסור, ב"ש והוא מהגמ"י פ"י דגירושין, וכן הוא בנ"י בריש פ' האשה שהלך.

מיהו גם אם יש בנים מהשני נותנים גט שני, והיא תחת בעלה ואין חשש להוצאת לעז על הבנים^מ, וכל דבר שאנו מחמירין בגיטין, והגט בלאו הכי כשר אלא שמחמירין לכותבו כך לכתחילה, אם לא נכתב ע"פ הלכתחילה, הגט כשר.

עין משפט ה.

ח"מ סימן מ פעיף ב

ב. לזה שכתב בכתב ידו שחייב לפ',^נ והעיד בו עדים ונתנו למלוה, הרי זה שטר כשר, וכן אם כתב בכת"י שטר, אע"פ שאין בו עדים, ונתנו למלוה בפני עדים הרי זה מלוה בשטר, ובלבד שיהיה כתב ידו^ע שאינו יכול להזדייף, וגם יקראו אותו העדים שנמסר בפניהם. ויש מהגאונים^פ שמצריכים שיאמר לעדי המסירה^צ חתמו והעידו שנמסר בפניכם.

ח"מ סימן נא פעיף ז

ח. שטר שנמסר בפני ב' עדים, גובין בו^ק ממשעבדי, אע"פ שהם^ר אינם

מ. דדוקא כשתצא ממנו יש חשש לעז, אבל בנתינת גט אחר יאמרו לרווחא דמילתא עבדי רבנן כן, ובכל גיטין פסולין הדין כן. ועיין ב"ש ס"ק ג'. ומכאן דאם בני זוג היו נשואים רק אזרחית בלבד ולא מצאו הבעל לקחת ממנו גט, והאשה נישאה לאחר ויש לה גם בנים ממנו, ואח"כ נמצא הבעל הראשון ורוצים לעשות גט לחומרא כנהוג בנישואים אזרחיים, אין בכך חשש לעז על הבנים מהשני, שיאמרו לרווחא דמילתא עבדי רבנן הכי.

נ. היינו שחותמין בו והעידו על כת"י, סמ"ע. והש"ך כתב שהעדים הם על גוף הענין. ועיין בפעמוני זהב מש"כ על דברי הסמ"ע.

ס. מפרק המגרש דף פ"ו ע"א, כתב בכתב ידו. וכשר לגבות בו אפי' ממשעבדי סמ"ע.

ע. היינו שיש להם סימן, והש"ך כתב דביש בו עדים תו לא יכול לכתוב דברים אחרים אחרי החתימה ומועיל, ולא בעינן גם כתב שאינו יכול להזדייף.

פ. כתב ה"ה, טעם סברא זו כדי שיהיה לזה קול. וזו היא סברת רב האי גאון וכן רב שרירא גאון.

צ. פירוש חתמו עדות זו שנמסר שטר כזה בפניכם. וא"צ שיחתמו על השטר עצמו. ועיין בב"י, ש"ך ס"ק י"ב.

ק. גיטין פ"ו ע"א במשנה וכו"א דפסקו האמוראים כמותו דעדי מסירה כרתי.

והש"ך הביא הרבה חולקים על דין זה דרך בגיטין אומרים עדי מסירה כרתי אבל בשאר שטרות שהם לראיה קימ"ל דעדי חתימה, וא"כ עכ"פ המוחזק יכול לומר קים לי. וצ"ע.

ר. ולאו דוקא הם, אלא כל שחתומים בו אין צריך עדי מסירה, סמ"ע ס"ק י"ד.

חתומים בו, ומ"מ אם נמצאו עדי חתימתו פסולים, ואפי' עד אחד מהם פסול, השטר **ש** פסול, **אע"פ** שנמסר בפני עדים כשרים, שהרי מזוייף מתוכו.

עין משפט ו.

אה"ע סימן קלב סעיף ג

ג. שנים ששמותיהם שווין וכן שמות נשותיהן ושלחו שניהם גיטין ונתערכו ביד השליח, יתן השליח שניהם לזו ושניהם לזו **ה** בעדי מסירה **א**. ואם נאבד אחד מהם לא יתן השני, ואם נתן לאחת מהן או לשתייהן בזו אחר זו הוי ספק מגורשת.

עין משפט ז.

אה"ע סימן קל סעיף ט

ט. יא. חמשה אנשים שכתבו בגט אחד לגרש את נשותיהם, אם כתוב בו ביום פלוני גירש פלוני לפלונית, ופלוני לפלונית וכו' וכתוב כסדר הגט, וחתומים עליו ב' עדים הרי זה כשר **ב**, וינתן לכל אחת מהן בעדי מסירה. ואם אין עדי מסירה, לזו שיצא הגט מתחת ידה הרי היא מגורשת.

ט. יב. כתב ביום פלוני גירש פלוני לפלונית, וגמר לשון הגט. והמשיך

ש. מ"מ אם עדי מסירה מעידין בע"פ בפני בי"ד מהני לענין עדות שבע"פ, אך אין ביה"ד יכולים לכתוב שטר עפ"ז, הואיל ולא עשה אותם שלוחים לכתוב, סמ"ע ס"ק י"ד.

ת. גיטין פ"ו ע"ב. ועיין בסי' קל"ו סעיף ו' ושם מפורש דאין לגרש בלי מעמד השני, וצ"ל דכאן היות ובלאו הכי שניהם מגרשים אין שום חשש, אולם מסעיף ד' בשו"ע כאן מפורש דאפי' אחד מהם גירש ינתן בנפל מיד השליח, וקשה הרי בעינן זה בפני זה, וצ"ל ע"י שליח לא חיישינן שילך ויתן לאשתו של השני ועל כן ע"י שליח לא צריך לגרש בפני השני, ששמו כשמו.

א. ומשמע שהעדי מסירה לא צריכים לדעת באיזה גט חלים הגירושין, דלא בעי נתינה לשמה.

ב. ממשנה פ"ו ע"ב, וכר"י דהלכה כמותו. והוא שכתב עם ו' החיבור ופלוני לפלונית, אבל בלי ו' החיבור רק האחרונה מגורשת, אבל שלפניה אינה מגורשת כלל כ"כ הרמ"א מהטור.

וביום זה גירש פלוני לפלונית^ג וגמר ג"כ סדר הגט והעדים חתמו, אם נמסר בעדי מסירה לכל אחת הרי כולם מגורשות. אבל אם לא נמסר בעדי מסירה זו שיצא מתחת ידה אם היא האחרונה שכתובה בגט מגורשת^ד, ואם לאו הרי זו ספק מגורשת^ה.

עין משפט וז'.

אה"ע סימן קל סעיף ו

ז. אם חתמו העדים מצד כתיבת הגט בימינו או בשמאלו של הכתב, או מאחוריו של הגט^ו, או תחת הכתב אבל לא כלפי הכתב אלא בהיפוך פסול, אבל אם היו עדי מסירה בכל הנ"ל^ז כשר.

אה"ע סימן קלג סעיף א

א. צריך^ח שימסור הגט בפני ב' עדים כשרים ובפני שניהם יחד. ולכתחילה יש להחתים עליו עדים.

ב. היו רק עדי חתימה בגט ונמסר לה בלי עדי מסירה י"א דהגט פסול^ט, והשו"ע פסק בדיעבד מהני אם היו רק עדי חתימה בלבד. וכשרואין הגט חתום תולין שהיו שם עדי מסירה, ויש לקחת אותה כת לחתימה ולמסירה כמבואר בסי' ק"ל. ועיין לעיל בסעיף ד'.

ג. והיינו טעם דכשר בעדי מסירה כיון שפירט זמן לכל אחת, אבל לענין עדי חתימה אף שזה אותו יום אמרינן שהעדים חתמו רק על האחרון, כ"כ הב"ח והביאו הב"ש בס"ק י"ג.

ד. עיין בט"ז ס"ק י"א דמשמע אף שהתברר שלא נמסר בעדי מסירה כשר לאחרונה, וכר"מ דעדי חתימה כרתי, אבל הטור סובר שאם יתברר שלא היו עדי מסירה פסול.

ה. כתב הב"ש ותימה למה השו"ע כתב כאן ספק, ובשאלו בשלומה כתב פסול כר"מ.

ו. היינו שאין סיום הגט מאחוריו, שאם סיומו של הגט מאחוריו אפי' מקצתו, הגט כשר גם עם עדי חתימה בלבד, כ"כ הב"ש.

ז. דדומה שאין כאן עדי חתימה, וצריך למוסרו בעדי מסירה, ודינו ככתב על דבר שיכול להזדייף דכשר בעדי מסירה.

ח. גיטין כ"ו.

ט. כך פסקו הרי"ף והרמב"ם בשם יש מן הגאונים דפסול ולא תצא, אולם דעת התוס' והרא"ש דהגט בטל דעדי מסירה כרתי, כ"כ הב"ש.

עין משפט ט.

אה"ע סימן קל בעיף ט
עין לעיל משפט ז